

2547 SAYILI YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU'NDA GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA SUÇUNUN SORUŞTURMA USULÜ

(Investigation Procedure Prescribed In The Higher Education Law No. 2547 For
The Offence Of Misconduct)

Lütfi GÜRGEN¹

ÖZ

Bilimsel özerkliği sağlanması, öğretim üyelerinin gereksiz ve haksız yere suç isnadı ile doğrudan yargı mercileriyle karşı karşıya gelmelerinin önlenmesi amacıyla 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde yükseköğretim kurumlarına özgü bir ceza soruşturması usulü benimsenmiştir. Bu yönüyle 4483 sayılı Kanunda düzenlenen izin sisteminden farklılıklar içermektedir. Bu hükümlere göre, yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen görevi kötüye kullanma suçları hakkında, tayin edilen soruşturmacı ve yetkili kurul tarafından inceleme, ilk soruşturma ve son soruşturma yapılacaktır. Yapılan soruşturma sonucunda ise hakkında soruşturma yapılan kişinin görev ve sıfatına göre maddede belirtilen kurul ve merciler tarafından son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verilmek ve iddia konusu görevi kötüye kullanma suçunun şüphelilerle illiyet bağıını irdelemek suretiyle, illiyet bağı tespit edilemeyen şüpheliler hakkında karar verilmesine yer olmadığına, illiyet bağı olmakla birlikte sonradan illiyet bağı kesilen şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına, bunların dışında görevi kötüye kullanma suçu işledikleri şüphesi bulunanlar hakkında lüzum-u muhakemelerine ve suç işledikleri şüphesi olmayanlar hakkında ise men-i muhakemelerine karar verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Görevi kötüye kullanma, yükseköğretim personeli, inceleme, ilk soruşturma, son soruşturma.

ABSTRACT

In order to provision of scientific autonomy and to prevent faculty members from being confronted with unnecessary and unjustified criminal

¹ Lütfi Gürgen, YÖK Denetleme Kurulu Üyesi, lutfi.gurgen@yok.gov.tr

charges and direct judicial authorities, a criminal investigation procedure specific to higher education institutions has been adopted in Article 53 of Higher Education Law No. 2547. This regulation includes differences from the permit system placed in Law 4483. According to these provisions, the investigation, the initial investigation and the final investigation shall be carried out by the investigator and the authorised committee about the misconduct crimes which are allegedly committed by the presidents and members of higher education institutions and administrators of higher education institutions, the permanent and contracted teaching staff and the officials of these institutions and institutions which are subject to the Civil Servants Law No. 657. As a result of the investigations in question, according to the duties and titles of the investigated person, it is decided whether or not the last investigation should be opened by the authorities mentioned in the article and investigated the causal relation between the suspects and allegation of misconduct: it is decided that there is any place for the decision about the suspects about whom the casual relation is not identified, the decision of non-prosecution is made about the suspects about whom the casual relation has been interrupted, and also it is made a decision of trial about those who are suspected of committing misconduct, and the decision of non-suit is made about whom there is no doubt that they have committed a crime.

Keywords: Task abuse, higher education staff, review, initial investigation, recent investigation

GİRİŞ

Suçun ortaya çıkmasından hükmün kesinleşmesine kadar geçecek süreçte sanık hakkında yapılacak bütün işlemlerin adli makamların görev ve yetkisi içinde olması genel kuraldır. 17 Aralık 2004 gün ve 25673 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre, bir suç işlendiğinde önce Cumhuriyet Savcısı tarafından soruşturma işlemleri yapılır ve Cumhuriyet Savcısı tarafından kamu davası açılırsa, görevli mahkeme önünde yapılan kovuşturma evresine geçilir. Ancak, kamu görevlilerinin görevlerinden doğan suçların soruşturulması ve kovuşturulması özel hükümlere tabi tutulmuşlardır.²

Kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar nedeniyle haklarında kovuşturma yapılabilmesi ve ceza davası açılabilmesi için

2 İsmet Giritli/ Pertev Bilgen/ Tayfun Akgüner, İdare Hukuku, Der Yayınevi, İstanbul 2001, s.574; Cahit Tutum, Türkiyede Memur Güvenliği, TODAİ Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara 1972, s. 45.

özel usullerin getirilmiş olması, memur güvencesinin gereği olarak kabul edilmiştir.³ T.C. Anayasası'nın 129. maddesi uyarınca; memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır.⁴ Danıştay da, kamu görevlilerinin özel yargılama usulüne tabi tutulmasına karşı yapılan yoğun itirazlar nedeniyle açıkladığı görüşünde; "Memurların görevlerinden doğan ya da görevleri sırasında işledikleri ileri sürülen suçlarda, özel soruşturma yöntemine tabi tutulmalarının, görevlerinin yerine getirilmesinde her türlü korku ve endişeden uzak tutulmaları yoluyla kamu hizmetlerinin düzenli ve gerektiği biçimde yürütülmesini sağladığı, bu sonucun sağlanmasının memurun şahsı için değil memuriyet görevinin teminatı için olduğu, bu tür bir güvence ihtiyacının, kamu hizmetlerinin birtakım özel ilkelere ve yöntemlere bağlanmış olmasından kaynaklandığı dolayısıyla, memurların özel yargılama usulüne tabi tutulmasının eşitlik ilkesine aykırı olmadığını" ifade etmiştir.⁵ Bu güvence sayesinde, memurun dayanaktan yoksun suçlamalar nedeniyle görevinden gereksiz yere alıkonulmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.⁶

3 Anayasa Mahkemesi'nin 27.02.1992 gün, 1991/26 esas ve 1992/11 karar sayılı kararı: "... Anayasa'da soruşturmanın Hâkimler ya da yalnızca Cumhuriyet Savcıları tarafından yapılacağı yolunda bir kural yoktur. Ayrıca soruşturma yetkisinin yönetim organlarına verilmesi genel bir anlamda olmayıp yasa'da gösterilen sınırlarla özel yöntemler içindedir..." <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr> (Erişim Tarihi:30.01.2018).

4 Anayasa Mahkemesi'nin 14.01.2015 gün, 2014/89 esas ve 2015/3 karar sayılı kararı: "... Anayasa'nın 129. maddesinde, "Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır." hükmü yer almaktadır. Belirtilen kural, başta 4483 sayılı Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat olmak üzere memurları kapsayan özel soruşturma ve izin sisteminin anayasal temelini oluşturmaktadır. Dava konusu kuralla, kuralda belirtilen kamu görevlileriyle ilgili olarak bunların ifa ettikleri kamu görevinin tam ve aksamadan yürütülmesi, görevini yaparken bir takım korku ve endişelerden uzak tutulması ve dolayısıyla korunmasına yönelik olarak özel bir soruşturma usulü öngörülmekte olup bu bağlamda kuralda Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır..." <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr> (Erişim Tarihi:30.01.2018).

5 MMHK Hakkında Danıştay'ın Görüşü; "Danıştay Dergisi", S. 48-49, 1983, s.3-8; Türker Karavaizoğlu, 4483 Sayılı Kanun'un Öngördüğü Soruşturma Usulleri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010, s. 14, <http://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

6 Danıştay 2. Dairesi'nin 17.10.1986 gün, 1986/2591 esas ve 1986/2842 karar sayılı kararı: "... Memurların görevlerinden doğan veya görevlerini yaptıkları sırada işledikleri suçlardan dolayı özel bir yargılamaya usulüne tabi tutulması esasını getiren Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun 2 inci maddesi, memurlar hakkında vali, kaymakam veya bağlı olduğu idare bölümü üstü ya da görevlendirecekleri soruşturmacı tarafından ilk soruşturmanın yapılacağını amirdir. Bu kanunla, sayılan suçlara ilişkin olarak yaptırılacak soruşturma idari mercilere bırakılarak, memurların eylemlerinin kamu hizmeti gereklerine uygun olup olmadığının ve suç mahiyetinde bulunup bulunmadığının ancak bu işlerde uzman ve yetki sahibi idari mercilerce tayin ve tesbit edilebileceği kabul edilmiş, ayrıca idari makamların adli ve askeri makamların denetim ve gözetimine girmeksizin teminat altında görev yapmasının sağlanması amaçlanmıştır..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

Yükseköğretim personeli de görevden doğan ve görevleri sırasındaki işledikleri görevi kötüye kullanma suçundan dolayı 06 Kasım 1981 gün ve 17506 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesi gereğince soruşturulacaktır.⁷⁻⁸ Bu çalışmada, yükseköğretim personeli hakkında görevi kötüye kullanma suçu nedeniyle yapılacak soruşturmanın usulü ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

I. GENEL OLARAK

Devlet, belirli bir toprak parçası üzerinde egemen olan belirli bir insan topluluğunun oluşturduğu bir varlıktır.⁹ Toplumun bazı ihtiyaçları devletin yaptığı hizmetler ile sağlanır. Toplumdaki bütün fertler adına yürütülen bu hizmetlere kamu görevi, bu görevi yerine getiren kişilere ise kamu görevlisi denilmektedir.¹⁰ Belirli kurallar çerçevesinde kamu görevlileri tarafından yerine getirilen kamu görevlerine karşı toplum tarafından inanç ve güven duyulmaktadır. Bu nedenle, hemen bütün çağdaş devletlerin ceza kanunlarında, adeta Devlet cihazının eli ayağı olarak nitelendirilebilecek kamu görevlilerine karşı işlenen kimi fiiller ile bizzat kamu görevlilerinin işledikleri ve kendilerine duyulan güveni ihlal eden bazı fiiller suç teşkil eden haksızlıklar olarak cezalandırılmaktadırlar.¹¹ Kamuya olan güvenin ve inancın sarsılmasını önleyecek en önemli suçlardan biri de, 12 Ekim 2004 gün ve 25611 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 257. maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçudur.

7 Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 23.03.2017 gün, 2016/2468 esas ve 2017/1141 karar sayılı kararı: "...ameliyatlarda hastalardan bıçak parası adı altında maddi menfaat temin etmek suretiyle görevi kötüye kullanmak isnadına ilişkin olarak muhakemeye dair karar ve buna bağlı olarak usulüne uygun açılmış bir kamu davası bulunmadığı ve yargılama şartının gerçekleşmediği gözetilmeden 5271 sayılı CMK'nın 223/8. madde ve fıkrası gereğince durma kararı verilerek, sanık hakkında anılan isnada ilişkin olarak 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesi uyarınca soruşturma açılıp açılmayacağına dair verilecek karardan sonra hukuki durumunun belirlenmesi yerine yargılamaya devam olunarak yazılı şekilde karar verilmesi,... Kanuna aykırı, sanık müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmesi olduğundan hükmün 5320 sayılı Kanununun 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nun 321 ve 326. maddeleri uyarınca BOZULMASINA..." <https://emsal.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

8 Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 13.06.2017 gün, 2014/8769 esas ve 2017/2583 karar sayılı karar: "... Fakülte dekanı olarak görev yapan sanığa isnat edilen ve 3628 sayılı Kanununun 17. maddesinde sayılmayan görevi kötüye kullanma suçuna ilişkin olarak 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53. maddesinde belirtilen şekilde ceza soruşturması açılıp yetkili kuruldun son soruşturma kararı alınmadan, durma kararı verilmesi yerine yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması, Kanuna aykırı, sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün 5320 sayılı Kanununun 8/1. maddesi gözetilerek CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA,..." <https://emsal.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

9 GÖZLER Kemal, **Anayasa Hukukunun Genel Teorisi**, C. 1, B. 1, Ekin Yayınevi, Bursa 2011, s. 360.

10 ÖZGENÇ İzzet, **Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar**, B. 1, Seçkin Yayınları, Ankara, 2002, s. 134.

11 ÜZÜLMEZ İlhan, "Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK M. 257)", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi** C. 16, S. 1, Y. 2012, s. 191.

Görevi kötüye kullanma suçu, 5237 sayılı TCK'nun 257.maddesinde iki fıkra¹² halinde düzenlenmiştir. TCK'nun 257. maddesine göre; "(1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmaktan ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." denilmektedir.

Buna göre ilk şart, kamu görevlisi olan failin yaptığı işle ilgili olarak kanun veya diğer idari düzenlemelerden doğan bir görevin olması ve bu görevi dolayısıyla yetkili bulunmasıdır. Görevi kötüye kullanma suçu, objektif cezalandırılabilme unsurlarına sahip bir suç türüdür.¹³ Kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı icrai veya ihmali hareketiyle, kişilere ve kamuya zarar vermesi veya kişilere haksız menfaat sağlaması sonucunda görevi kötüye kullanma suçu ortaya çıkmaktadır.¹⁴

Yükseköğretim personeli görevden doğan ve görevleri sırasındaki işledikleri görevi kötüye kullanma suçundan dolayı 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53/c maddesi hükmü gereğince yetkili soruşturmacılarca soruşturulacaktır. Anılan Kanun'un 53/c-8. maddesine göre de; "Bu Kanunda yer almamış hususlarda 4 Şubat 1329 tarihli Memurun Muhakematı Hakkında Kanun hükümleri uygulanır" denilmektedir. 4 Aralık 1999 gün ve 23896 sayılı Resmî

12 Maddenin "İrtikap suçunu oluşturmadığı takdirde, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır" şeklindeki 3. fıkrası 5 Temmuz 2012 gün ve 28344 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olan 6352 sayılı Kanun'un 105/5-b maddesiyle mülga edilmiştir.

13 ARTUK Mehmet Emin / GÖKÇEN Ahmet / YENİDÜNYA A. Caner, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, B. 10, Turhan Kitabevi, Ankara 2010, s. 930.

14 Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 26.09.2017 gün, 2017/956 esas ve 2017/370 karar sayılı kararı: "...TCK'nun 257. maddesinin konuyla ilgili birinci fıkrasında düzenlenen icrai davranışlarla görevi kötüye kullanma suçu, kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmesi ve bu aykırı davranış nedeniyle, kişilerin mağduriyeti veya kamunun zararına neden olunması ya da kişilere haksız menfaat sağlanması ile oluşur.

Bu suçun oluşması için gerekli olan ilk şart, kamu görevlisi olan failin yaptığı işle ilgili olarak kanun veya diğer idari düzenlemelerden doğan bir görevin olması ve bu görevi dolayısıyla yetkili bulunmasıdır. Bir kimse kamu görevlisi olmasına karşın o işle ilgili görevi ve yetkisi yok ise, başka bir suçu oluşturmayan hukuka aykırı davranış disiplin cezasını gerektirebilir de, görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmayacaktır. Çünkü, hukuken sahip olunmayan bir yetkinin kötüye kullanılmasından da söz edilemez.

Diğer taraftan suçun oluşabilmesi için, norma aykırı davranış yetmemekte; bu davranış nedeniyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olunması ya da kişilere haksız bir menfaat sağlanması gerekmektedir..." <https://emsal.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

Gazete'de yayınlanmış olan 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 18. maddesi gereği, 4 Şubat 1329 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak aynı Kanununun 16. maddesinde "Kanunlarda Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatın uygulanacağı belirtilen hallerde bu Kanun hükümleri uygulanır." denilmektedir. Ayrıca 4483 sayılı Kanun'un 6. maddesi uyarınca "Ön inceleme ile görevlendirilen kişi veya kişiler, bakanlık müfettişleri ile kendilerini görevlendiren merciin bütün yetkilerini haiz olup, bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre işlem yapabilirler." denilmektedir. 31 Mart 2005 gün ve 25772 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olan 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 3/1. maddesi gereği, "Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa yapılan yollamalar, Ceza Muhakemesi Kanununun bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelerine yapılmış sayılır." denilmektedir. Yani 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesi hükmü gereğince görevi kötüye kullanma suçu soruşturması yapmakla görevlendirilen soruşturmacı; öncelikle 2547 sayılı Kanunu, 2547 sayılı Kanunda hüküm bulunmadığı durumlarda 4483 sayılı Kanunu, 4483 sayılı Kanunda da hüküm bulunmadığı durumlarda ise 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nu uygulayacaktır.¹⁵ Bu nedenle bu aşamada yapılan işlemler, yönetimin yaptığı idari işlemler değil, yargısal işlemler sayılmalıdır.¹⁶

15 T.C. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 04.05.2017 gün ve 19120602-045-02-0343-2017-E.1094/32020 sayılı görüş yazısı: "...Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 2014/2918-3884 sayılı ilamında da, 2547 sayılı Kanununun 53 üncü maddesi uyarınca hakkında soruşturma yapılan kişinin ikametinde üniversiteye ait tüm belge ve hard disklerin aranması talebinin yerine getirilmesi talebinin Cumhuriyet başsavcılığınca hâkim kararı alınmak suretiyle yerine getirilmesini bozma sebebi yapmadığı görülmüştür... Yargıtay'ın süreklilik kazanan içtihatlarında 2547 sayılı Kanun çerçevesinde verilen son soruşturma açılmasına dair kararın (lüzum-u muhakeme) iddianame yerine geçtiğinin kabul edilmektedir.

2547 sayılı Kanun çerçevesinde görevlendirilen soruşturmacının yaptığı soruşturma sonucunda verilen lüzumu muhakeme kararının kamu davasının açılmasını sağlayan İddianame niteliğinde bir belge olması ve yine Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 2014/2918-3884 sayılı ilamı da gözetildiğinde; 2547 sayılı Kanununun 53 üncü maddesi uyarınca atanan soruşturmacının 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Cumhuriyet savcılarına verdiği soruşturmaya ilişkin tüm yetkileri kullanabileceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla;

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53 üncü maddesi uyarınca, Yükseköğretim Denetleme Kurulunca ilgili hakkında ceza soruşturması yapmak üzere görevlendirilen soruşturmacının, aleyhine soruşturma yürütülen öğretim görevlisinin Konya Cumhuriyet Başsavcılığınca şüpheli sıfatıyla ifadesinin alınması yönündeki istinabe talebinin yerine getirilmesi gerektiği, Düşünülmekle birlikte sorunun kanun ve yargı yoluyla çözümünün uygun olacağı değerlendirilmektedir...".

16 KARAKAŞ Fatma, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, Legal Yayınları, İstanbul 2000, s.130.

II. 2547 SAYILI KANUNUN KAPSAMI

Görevini kötüye kullandığı iddia edilen Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlarının¹⁷ fiili 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na tabidir.

Yükseköğretim üst kuruluşları, Yükseköğretim Kurulu ve Üniversitelerarası Kuruldur. Yükseköğretim kurumları, üniversite ile

17 Danıştay 1. Dairesi'nin 25.01.2008 gün, 2007/1500 esas ve 2008/129 karar sayılı kararı: "... Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemek amacıyla 4.12.1999 tarihinde yürürlüğe konulan 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, bu Kanunun, Devletin ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanacağı belirtildikten sonra, ikinci fıkrasında, görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümlerin saklı olduğu, 16 ncı maddesinde, kanunlarda Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatin uygulanacağı belirtilen hallerde bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı, 18 inci maddesinde de, 4 Şubat 1329 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatin yürürlükten kaldırıldığı hükme bağlanmıştır.

Görüldüğü üzere, genel olarak memur ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirten ve izlenecek yöntemi gösteren 4483 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki, görevleri ve sıfatları sebebiyle haklarında özel soruşturma ve kovuşturma yöntemleri uygulanacağına ilişkin kanun hükümleri bulunanlar ile haklarında, suçun niteliği yönünden diğer kanunlarda öngörülen farklı soruşturma ve kovuşturma yöntemleri uygulanması gerekenler için ilgili kanunlardaki hükümlerin uygulanacağını belirten hüküm, 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı kişi ve durumları açıkça belirtilmektedir.

4483 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü karşısında, yükseköğretim kurumlarında 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan personelin, görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar nedeniyle yargılanabilmeleri için, 4483 sayılı Kanunun kapsamı dışında farklı ve özel bir ceza soruşturması usulü öngörülen 2547 sayılı Kanunda, anılan memurlar hakkında soruşturmanın, yükseköğretim kurulu başkanınca veya disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri soruşturmacı tarafından yapılacağı, son soruşturmanın açılıp açılmamasına yetkili il idare kurulunca karar verileceği, bu kurulca verilen lüzum-u muhakeme kararlarının ilgililerin itirazı üzerine, men-i muhakeme kararlarının ise kanun gereği kendiliğinden Danıştay ilgili Dairesince incelenerek karara bağlanacağı hususlarına açık ve anlaşılabilir bir şekilde yer verildiğinden, diğer illerin İl İdare Kurullarınca 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan üniversite personeli hakkında verilmekte olan kararlar, niteliğine göre yasa gereği ya da itiraz üzerine Dairemizce incelenerek sonuçlandırılmaktadır.

Nitekim, Yükseköğretim kurumlarında 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan memurlar hakkında, görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlardan dolayı 4483 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanun hükümlerinden hangisine göre işlem yapılacağı konusunda düşünülen duraksamanın giderilmesine ilişkin Dairemizce verilen 7.12.2002 günlü, E: 2002/168, K: 2002/178 sayılı kararda da, yükseköğretim kurumlarında 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yapan personelin görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri suçlardan dolayı haklarında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53 üncü maddesi hükmüne göre ceza soruşturması yapılması gerektiği belirtilmiş olup, diğer illerin uygulamalarında bu hususta herhangi bir soruna ve farklı; bir görüşe rastlanmamıştır..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın ve kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır. Öğretim elemanları, yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri, okutmanlar ile öğretim yardımcılardır. Öğretim üyeleri, yükseköğretim kurumlarında görevli profesör, doçent ve yardımcı doçentlerdir. Öğretim Görevlisi, ders vermek ve uygulama yaptırmakla yükümlü bir öğretim elemanıdır. Okutman, eğitim-öğretim süresince çeşitli öğretim programlarında ortak zorunlu ders olarak belirlenen dersleri okutan veya uygulayan öğretim elemanıdır. Öğretim yardımcıları, yükseköğretim kurumlarında, belirli süreler için görevlendirilen, araştırma görevlileri, uzmanlar, çeviriciler ve eğitim - öğretim planlamacılarıdır. Kanun metnine göre vakıf üniversitesi personeli¹⁸ ve öğrenciler¹⁹ bu kapsamda

18 Danıştay 1. Dairesi'nin 11.06.2013 gün, 2013/777 esas ve 2013/804 karar sayılı kararı: "...2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun Ek 5'inci maddesinde, "Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının, vakıf yönetim organı dışında en az yedi kişiden oluşan bir mütevelli heyeti bulunur. Mütevelli heyet üyeleri, vakıf yönetim organı tarafından dört yıl için seçilir, süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Mütevelli heyet üyelerinin yaş sınırlaması hariç Devlet memuru olma niteliklerine sahip bulunmaları ve en az üçte ikisinin lisans düzeyinde yükseköğrenim görmüş olması gerekir. Mütevelli heyet üyeleri kendi aralarından bir başkan seçer. Mütevelli heyet vakıf yükseköğretim kurumunun tüzelkişiliğini temsil eder. Vakıf yükseköğretim kurumlarının yöneticileri Yükseköğretim Kurulunun olumlu görüşü alınarak mütevelli heyet tarafından atanır. Mütevelli heyet; vakıf yükseköğretim kurumu yöneticilerine uygun gördüğü ölçüde yetkilerini devredebilir. Yükseköğretim kurumunda görevlendirilecek yöneticiler ve öğretim elemanları ile diğer personelin sözleşmelerini yapar, atamalarını ve görevden alınmalarını onaylar, yükseköğretim kurumunun bütçesini onaylar ve uygulamaları izler, ayrıca vakıfça hazırlanan yönetmelik hükümlerine göre diğer görevleri yürütür." hükmüne, Ek 8'inci maddesinde ise, "Vakıfça kurulacak yükseköğretim kurumlarındaki akademik organlar, Devlet yükseköğretim kurumlarındaki akademik organlar gibi düzenlenir ve onların görevlerini yerine getirir. Öğretim elemanlarının nitelikleri Devlet yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının niteliklerinin aynıdır. Devlet yükseköğretim kurumlarında çalışmaları yasaklanmış veya disiplin yoluyla bu kurumlardan çıkarılmış kişiler, vakıf yükseköğretim kurumlarında görev alamazlar." hükmüne yer verilmiştir. Yukarıda sözü edilen hükümlerle vakıf yükseköğretim kurumlarının tüzel kişiliğini temsil eden mütevelli heyetinin; yönetici, öğretim elemanı ve diğer personelin sözleşmesini yapacağı, atamalarını, görevden alınmalarını ve yükseköğretim kurumunun bütçesini onaylayacağı, akademik organların düzenlenmesinde, görevlerini yerine getirmesinde, öğretim elemanlarının niteliklerinde Devlet yükseköğretim kurumlarındaki esasların aynıısının uygulanacağı belirtilmek suretiyle vakıf üniversitelerinin Devlet yükseköğretim sistemine entegrasyonunu sağlayan özel düzenlemelere yer verildiği halde, akademik ve idari personelin sözleşmeli olarak istihdamı nedeniyle tabi oldukları hukuki rejim gözönünde bulundurularak bunların görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen suçlar hakkında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53'üncü maddesinde öngörülen soruşturma usulüne tabi olacaklarına ilişkin bir hükme yer verilmemiştir..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

19 Danıştay 1. Dairesi'nin 27.05.2014 gün, 2014/820 esas ve 2014/782 karar sayılı kararı: "...'nın ise, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulunda öğrenci olduğu ve 2547 sayılı Yasa'nın 53'üncü maddesinde sayılan Üniversite personelinde olmaması nedeniyle bu kişinin görevi

sayılmamıştır. Bununla birlikte 9 Aralık 2016 gün ve 29913 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanmış olan 6764 sayılı Kanun’un 26. maddesi ile 2547 sayılı Kanununun 53 üncü maddesinin c fıkrasının (2) numaralı bendinin (b) alt bendinde yer alan “üniversite” ibaresi “Devlet ve vakıf yükseköğretim kurumu” şeklinde değiştirilmiş ve vakıf yükseköğretim kurumu rektörü de 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 53’üncü maddesinde öngörülen soruşturma usulüne tabi tutulmuştur.

III. İHBAR ve ŞİKÂYET

Ceza muhakemesi usulüne göre suça ilişkin ihbar ve şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir. İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir. Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet savcısı, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’na tabi YÖK veya üniversite çalışanın görevi kötüye kullanma suçu işlediği konusunda bir ihbar aldığı veya böyle bir durumu doğrudan öğrendiğinde ivedilikle toplanması gerekli ve kaybolma ihtimali bulunan delilleri tespitten başka hiçbir işlem yapmaksızın 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 53. maddesi ve 5271 sayılı CMK’nın 3. maddesi gereği YÖK’e veya ilgili üniversiteye gönderilmek üzere görevsizlik kararı verir. Yetkili makam da, suçun işlendiğini kendiliğinden veya görevsizlik kararı ile öğrendiğinde doğrudan soruşturma başlatabilir ya da soruşturma açıp açmayacağı konusunda bir “inceleme” başlatabilir. Buradaki yetkili makam da disiplin amiridir.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53. maddesinin a. fıkrasına göre, Yükseköğretim Kurulu Başkanı üst kuruluşlar, rektörler ve bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerinin ve 53/Ç maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan fiillerle ilgili olarak öğretim elemanlarının; rektör, üniversitenin; bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürü, bağımsız vakıf meslek yüksekokulunun; dekan, fakültenin; enstitü ve yüksekokul müdürleri, enstitü ve yüksekokulların; kadrosu

dolayısıyla ya da görevini yaptığı sırada işlediği bir suçtan söz edilemeyeceği, bu nedenle adı geçen hakkında 2547 sayılı Yasa’nın 53’üncü maddesi uyarınca ceza soruşturması yapılamayacağı ve son soruşturmanın açılıp açılmaması yolunda bir karar alınamayacağı anlaşıldığından, Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Kurulun 19.03.2014 tarih ve 2014/6 sayılı kararının; ...’nın men-i muhakemesine ilişkin kısmının bozulmasına, dosyanın ... yönünden tefrik edilerek hakkında genel hükümlere göre işlem yapılması için Antalya Cumhuriyet Başsavcılığına iletmek üzere karar ekli olarak Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğüne, kararın bir örneğinin itiraz edene gönderilmesine...” <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

bulunan uygulama araştırma merkezi ile bağımsız enstitü müdürleri, uygulama araştırma merkezi ile enstitünün; bu birimlerin genel sekreter veya sekreterleri de bağlı birim personelinin disiplin amirleridir. Değişik statüdeki kişilerin birlikte suç işlemleri halinde soruşturma usulü üst dereceliye göre tayin olunur.²⁰

Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlarının görevi kötüye kullandığı iddiasını öğrenen disiplin amiri, doğrudan soruşturma veya inceleme başlatma konusunda takdir hakkına sahiptir. Yani ihbar ve şikâyeti ilk değerlendirecek yetkili makam, disiplin amiridir. Burada dikkat edilecek husus ihbar ve şikâyetlerin somut, anlaşılır biçimde olmasıdır.

2547 sayılı Kanunda ihbar ve şikâyetin nasıl değerlendirileceği düzenlenmemiştir. Ancak 2547 sayılı Kanun'da hüküm bulunmadığı durumlarda 4483 sayılı Kanun'un uygulanacaktır. 4483 sayılı Kanun'un 4. maddesine göre de; ihbar veya şikâyetlerde kişi veya olay belirtilmesi, iddiaların ciddî bulgu ve belgelere dayanması, ihbar veya şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunludur. Bu şartları taşımayan ihbar ve şikâyetler Cumhuriyet başsavcılar ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmaz²¹ ve durum, ihbar veya şikâyetle bulunana bildirilir. Ancak iddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmaz. Başsavcılar ve yetkili merciler ihbarcı veya şikâyetçinin kimlik bilgilerini gizli tutmak zorundadır.

20 Danıştay 1. Dairesi'nin 14.02.2006 gün, 2006/42 esas ve 2006/193 karar sayılı kararı: "... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Kurulca şüpheli ...'ün men-i muhakemesine, diğer şüphelilerin 657 sayılı Kanuna tabi memur olduğu gerekçesiyle dosyanın diğer şüphelilere ilişkin kısmının... İl İdare Kuruluna gönderildiği, 2547 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (c) fıkrasının (5) numaralı bendinde suçun birlikte işlenmesi durumunda soruşturma usulünün görev itibarıyla üst derecelilere göre tayin olunacağı öngörüldüğünden, İl İdare Kuruluna gönderilen kısmın bu dosya ile birleştirilerek yeniden bir karar verilmesi gerektiği anlaşıldığından, ... Üniversitesi Yetkili Kurulu tarafından verilen men-i muhakeme kararı ile... İl İdare Kurulunun 28.12.2005 günlü, 2005/17 sayılı men-i muhakeme kararının bozulmasına, ... Üniversitesi Yetkili Kurulu tarafından tüm şüpheliler hakkında yeniden bir karar verilmesi, verilecek kararın ilgililerine tebliğinden sonra kararın türüne göre yasa gereği kendiliğinden veya itiraz edilmesi halinde itiraz dilekçeleri de eklenerek incelenmesi için Dairemize gönderilmek üzere dosyanın... Üniversitesi Rektörlüğüne iadesine..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

21 Danıştay 1. Dairesi'nin 03.02.2011 gün, 2010/2103 esas ve 2011/208 karar sayılı kararı: "... şikâyetin yukarıda anılan yasanın 4 üncü maddesi hükmü uyarınca ciddi bulgu ve belgelere dayanmadığı, soyut nitelikte olduğu anlaşıldığından... Sayılı işleme konulmama kararına yapılan itirazın reddine" <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

Ayrıca yapılan değerlendirme sonucunda, daha önce sonuçlandırılmış bulunan ve yeni bir bulgu ihtiva etmeyen ihbar ve şikâyetlerin de işleme konulmaması gerekmektedir.²² Aynı eyleme ilişkin daha önce yapılan soruşturma, sonucu etkileyecek yeni delil sunulmadıkça yeniden yapılamaz.²³

İhbar ve şikâyetlerin somut olmasının nedeni asılsız isnatlarla kamu görevlilerinin suçlanmasını, mağdur edilmelerini önlemektir. Nitekim 4483 sayılı Kanun'un 15. maddesinde "ihbar veya şikâyet edileni mağdur etmek amacıyla ve uydurma bir suç isnadı suretiyle" haksız isnatta bulunanlar hakkında Cumhuriyet Başsavcılığınca re'sen soruşturmaya geçileceği belirtilmiştir.

22 Danıştay 1. Dairesi'nin 30.06.2011 gün, 2011/819 esas ve 2011/1087 karar sayılı kararı: "...4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanununun 5 inci maddesinde, izin vermeye yetkili mercin, bu Kanun kapsamına giren bir suç işlendiğini öğrendiğinde bir ön inceleme başlatacağı, ancak ihbar ve şikâyetler konusunda daha önce sonuçlandırılmış bir ön inceleme olması halinde müracaatın işleme konulmayacağı hükme bağlanmıştır.

... Yapılan soruşturma neticesinde, adı geçeninin... Sulh Ceza Mahkemesinin... Sayılı dosyasında yargılandığı hususlarının tespit edildiği, dolayısıyla aynı eylem nedeniyle mükerrer soruşturma yapılamayacağı, bu nedenle şikâyetin, anılan 5 inci madde kapsamında ön inceleme yapılmasını gerektirmediği anlaşıldığından... sayılı şikâyetin işleme konulmaması kararına yapılan itirazın reddine..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

23 Danıştay 1. Dairesi'nin 28.03.2012 gün, 2011/2198 esas ve 2012/502 karar sayılı kararı: "... Dosyanın incelenmesinden, şüpheli ile yaptığı konuşmanın izinsiz ve gizli olarak kayda alınarak başkalarına dinletildiği iddiası ile... Tarafından 2006 yılında şikâyetle bulunulması üzerine konuyla ilgili Rektörlükçe yaptırılan soruşturma sonucunda 24.5.2007 tarihli Yetkili Kurul kararıyla şüphelinin men-i muhakemesine karar verildiği, bu kararın Yasa gereği incelenmesi üzerine Dairemizin 26.6.2007 tarih ve E:2007/704, K:2007/825 sayılı karar ile onandığı, şikâyetçinin ilk soruşturmada delillerin yeterince iyi incelenmediğini ileri sürerek 1.4.2011 tarihli dilekçeyle aynı eylem nedeniyle tekrar şikâyetle bulunulması üzerine Rektörlükçe başlatılan soruşturmada, şikâyet konusu eylemin daha önce soruşturulan eylemle aynı olduğu, dolayısıyla şikâyet konusu hakkında daha önce soruşturma yapıldığı, Yetkili Kurulca verilen men-i muhakeme kararının da Danıştay 1'inci Dairesinin 26.6.2007 tarih ve E: 2007/704, K: 2007/825 sayılı kararı ile kesin olarak onandığı, aynı konuda tekrarlanan şikâyetle yeni delil sunulmadığı ve daha önceki soruşturmada tüm delillerin değerlendirildiği hususlarının belirtildiği, Rektörlükçe oluşturulan Yetkili Kurul tarafından da bu gerekçelere dayanılarak şikâyetin işleminden kaldırılmasına ilişkin 22.11.2011 tarih ve Esas No:2011/11, K:2011/08 sayılı (karar verilmesine yer olmadığına) kararın verildiği anlaşılmıştır.

Bu durumda, atılı suç nedeniyle şüpheli hakkında daha önce soruşturma yapılarak Yetkili Kurul tarafından karar verildiği, bu kararın Dairemizin söz konusu kararıyla onandığı, tekrarlanan şikâyetle ise konuyla ilgili daha önce yapılan soruşturmanın sonucunu değiştirecek ve kamu davası açılmasını gerektirecek yeni delil sunulmadığı anlaşıldığından, ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Kurulun 22.11.2011 tarih ve Esas No:2011/11, K:2011/08 sayılı (karar verilmesine yer olmadığına ilişkin) kararının onanmasına..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

IV. İNCELEME AŞAMASI

İhbar ve şikayeti değerlendiren yetkili makam tarafından 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53. maddesinin c. fıkrasına göre Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen görevi kötüye kullanma suçu hakkında inceleme başlatılabilir. Yetkili makamın inceleme emri açık ve net olmalıdır. Bu itibarla inceleme onayında; isnat edilen eylem, eylem yeri ve zamanı, hakkında ön inceleme yapılacak görevlinin adı, soyadı, görevi, ön incelemeyi yürütecek olanın adı, soyadı, görev unvanı ve incelemenin süresinin bulunması ve onayın yetkili makam tarafından imzalanması gerekmektedir.

2547 sayılı Kanunda incelemenin nasıl yapılacağı düzenlenmemiştir. Ancak 2547 sayılı Kanun'da hüküm bulunmadığı durumlarda 4483 sayılı Kanun uygulanacaktır. 4483 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre de; ön inceleme, izin vermeye yetkili merci tarafından bizzat yapılabileceği gibi, görevlendireceği bir veya birkaç denetim elemanı veya hakkında inceleme yapılanın üstü konumundaki memur ve kamu görevlilerinden biri veya birkaçı eliyle de yaptırılabilir. İnceleme yapacakların, izin vermeye yetkili merciin bulunduğu kamu kurum veya kuruluşunun içerisinde belirlenmesi esastır. İnceleme ile görevlendirilenler 4483 sayılı Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre işlem yaparlar. 4483 sayılı Kanunun 6. maddesine göre, soruşturmacının ön inceleme sırasında hakkında inceleme yapılan memur veya diğer kamu görevlisinin ifadesini aldıktan ve yetkisi dâhilinde bulunan gerekli bilgi ve belgeleri de topladıktan sonra, görüşlerini içeren bir rapor düzenlenecektir.²⁴ 3 Ağustos 1982 gün ve 17771 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olan Yükseköğretim Denetleme Kurulu Teşkilât, Görev ve Çalışma Usulleri Yönetmeliği'nin 'Fezlekelerde Bulunacak Hususlar' başlıklı 28. maddesinde; "Düzenlenecek fezlekede soruşturmanın Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından verilen onay veya ihbar veya şikâyet üzerine yahut denetleme sırasında ortaya çıkarılan konulardan ötürü alınan onayla yapıldığı belirtilir. İnceleme ve soruşturmaya başlandığı tarih gösterilir. Sanığın sıfatı ve kimliği, suç konuları, inceleme ve soruşturmanın safhaları ve deliller, sanığın savunması özetlenir. Her suç maddesi ayrı

24 KIRMIZIGÜL Hüsamettin, "Memurların Yargılanması Sistemine İlişkin Görüşler ve Öneriler", *Türk İdare Dergisi*, S: 417, Y. 1997, s. 115.

ayrı tahlil edilerek delillere göre suçun sabit olup olmadığı tartışılır. Sonunda elde edilen delillere göre sanığın yargılanmasının gerekip gerekmediği, gerekiyorsa uygulanacak kanun maddesi veya maddeleri belirtilir. Delil mahiyetindeki ekler, düzenlenecek dizi pusulası ile birlikte fezlekenin aslına bağlanır.” denilmektedir.

2547 sayılı Kanun’da incelemenin hangi sürede yapılacağı düzenlenmemiştir. 4483 sayılı Kanun’da da ön inceleme için ayrı bir süre yoktur. 4483 sayılı Kanunda süre tektir ve o da suçun öğrenilmesinden itibaren soruşturma izni konusunda karar vermek için yetkili mercie tanınan 30 günlük süredir. Bu süre, zorunlu hallerde ve bir defayı aşmamak üzere en çok 15 gün uzatılabilir. Ancak 2547 sayılı Kanun’un disiplin soruşturması ve savunma hakkını düzenleyen 53/A-1 maddesinde, disiplin soruşturmanın, görevlendirme yazısının tebliğ tarihinden itibaren iki ay içinde tamamlanacağı, bu süre içinde tamamlanamaz ise soruşturmacının gerekçeli olarak ek süre talep edebileceği ve disiplin amirinin gerekçeyi değerlendirerek ve zamanaşımı sürelerini dikkate alarak karar vereceği düzenlenmiştir. Kanaatimizce 2547 sayılı Kanunda düzenlenen 2 aylık süre burada kıyasen uygulanmalıdır.

Yapılan inceleme sonucunda soruşturma açılıp açılmamasına karar verilir. Disiplin amiri, inceleme yapanlar tarafından düzenlenen raporda yer alan kanaat ve düşüncelere de katılmak zorunda değildir. Ancak kararında gerekçe göstermesi zorunludur. Soruşturma açılıp açılmaması hakkındaki inceleme sonucu ilgililere bildirilir ve bu karara karşı 60 günlük yasal süre içinde idari yargı yolu açıktır.²⁵ Yetkili merciin,

25 Danıştay 8. Dairesi’nin 09.12.2005 gün, 2005/1425 esas ve 2005/5059 karar sayılı kararı: “... Davaya konu işlem, 2547 sayılı Yasanın 53/c maddesinin 1. bendi kapsamında “soruşturma açılmamasına” ilişkindir ve bu işlemin iptali istemiyle açılan dava, Mahkemece, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa tabi kamu görevleri için ayrı bir soruşturma usulünün öngördüğü, yetkili kurullarca verilen kararların hangi mercilerce inceleneceğinin ayrı ayrı belirtildiği, bu bakımdan davacının şikayeti üzerine verilen kararın idare mahkemesi tarafından yargısal incelemesi yapılabilecek ierai bir karar olarak nitelendirilebilmesinin hukuken mümkün olmadığı, verilen karar üzerine yargı yerince yapılan incelemelerin ise yargısal bir incelemeyi içermediğinin tartışmasız olduğu, bu durumda, dava konusu edilen “soruşturma izni verilmemesine” ilişkin işlemin 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 14/3-d maddesinde belirtilen “idari davaya konu olabilecek nitelikte” işlem olmadığı gerekçesiyle işin esasına girilmeksizin dava reddedilmiştir.

Temyize konu kararda belirtilenin aksine, henüz ortada itiraza konu edilebilecek, yetkili kurulca verilmiş bir lüzum ya da men-i muhakeme kararı bulunmamaktadır. “Soruşturma açılmamasına” ilişkin davaya konu işlem, yasada ve temyize konu kararda öngörülen sürece engeldir ve bu işleme karşı herhangi bir başvuru yolu öngörülmemiştir. Bu hale göre kesindir, kamu gücüne dayanmaktadır, doğrudan uygulanmakta ve hukuki sonuç doğurmaktadır. Bir diğer ifadeyle, her yönüyle idari davaya konu olabilecek işlem niteliğindedir.

Öte yandan Anayasamızın, herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkında sahip olduğu, yolundaki 36. ve idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunu açık tutan 125.

soruşturma açılıp açılmaması hakkındaki kararını en kısa sürede tebliğe çıkarması gerekir. Tebligatı kabul edilebilir süreden sonra çıkartan kimse ceza sorumluluğu altına girer.²⁶

V. İLK SORUŞTURMA AŞAMASI

2547 sayılı Kanun'da ceza soruşturma usulü 'ilk' ve 'son' soruşturma olmak üzere ikiye ayrılmıştır.²⁷ Soruşturma açılması halinde ilk soruşturma aşamasına geçilir. Soruşturma izni bir fiil için verilir ve sınırları belirli bir fiil için öngörülür. Fiil değişmediği sürece, soruşturma izninin yenilenmesi gerektirmez. Ceza soruşturması usulünü düzenleyen 2547 sayılı Kanun'un 53/c. maddesinin 1. fıkrasına göre; ilk soruşturma Yükseköğretim Kurulu Başkanı için, kendisinin katılmadığı, Milli Eğitim Bakanının başkanlığındaki bir toplantıda, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek en az üç kişilik bir kurulca, diğerleri için, Yükseköğretim Kurulu Başkanınca veya diğer disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri uygun sayıda soruşturmacı tarafından yapılır. Öğretim elemanlarından soruşturmacı tayin edilmesi halinde, bunların, hakkında soruşturma yapılacak öğretim elemanının akademik unvanına veya daha üst akademik unvana sahip olmaları şarttır.

Görevi kötüye kullanma suçu bakımından yapılacak ilk soruşturmada; Danıştay 1. Dairesi'nin 24.12.2013 gün, 2013/1830 esas ve 2013/1821 karar sayılı kararında²⁸ belirttiği üzere, Yükseköğretim Kurulu Başkanı hariç yükseköğretimde çalışan personelin görevi sırasında veya görevinden doğan bir suç işlediğinin öğrenilmesi üzerine Yükseköğretim Kurulu Başkanınca veya diğer disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendireceği uygun sayıda soruşturmacı tarafından ceza soruşturması yapılmak üzere soruşturma emri verilerek başlatacakları soruşturmada, soruşturmacının öncelikle suç konusu eylemleri belirlemesi, bu bağlamda şikâyetçinin ifadesine başvurusu, şüphelilerin yazılı olarak savunmalarını alması, suç konusu eylemlerde tanıklığı bulunan kişilerin tanık olarak ifadelerine başvurusu, şikâyet dilekçesinden başlayarak yapılan soruşturmada elde edilen tüm bilgi

maddeleri uyarınca, işin esasının incelenmesi gerekir.

Bu durumda, aksi yöndeki temyize konu kararda usul hukukuna uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle ... Mahkemesi kararının bozulmasına..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

26 ÇETİN Erol, *Ceza Hukukunda ve Özel Yasalarda Memur, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanma Usulü ve Memur Suçları*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2003, s. 572.

27 YILMAZ Dilşat, "Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması, Yasal Eksiklikler ve Çözüm Önerileri", *EÜHFĐ*, C. 17, S. 1-2, Y. 2013, s. 105.

28 <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

ve belgelerin değerlendirilmesi sonrasında hazırlayacağı fezleke ile gerekçesini belirtmek suretiyle ulaştığı kanaate göre suçlarla illiyet bağı tespit edilemeyen şüpheliler hakkında karar verilmesine yer olmadığına, suçlarla illiyet bağı olmakla birlikte sonradan illiyet bağı kesilen şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına, bunların dışında suç işledikleri şüphesi bulunanlar hakkında lüzum-u muhakemelerine, suç işledikleri şüphesi olmayanlar hakkında ise men-i muhakemelerine karar verilmesi gerektiği şeklinde öneri getirmesi, tüm bilgi ve belgelerin bulunduğu soruşturma dosyasını fezleke ile birlikte soruşturma emri veren makama teslim etmesi gerekmektedir.

Görevlilerin görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada görevi kötüye kullanma suçu işlediklerinin ileri sürülmesi halinde yetkili merciler tarafından soruşturmacı görevlendirilmesi suretiyle ilk soruşturmanın başlatılmasının, soruşturmacının iddiaları inceleyerek bir rapora bağlanmasının, bu rapor da dikkate alınarak yetkili kurullar tarafından son soruşturmanın açılıp açılmamasına ilişkin men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme şeklinde bir karar alınmasının yasal zorunluluk olduğu anlaşılmaktadır. İlk soruşturma tamamlandığında yetkili kurulların son soruşturmanın açılması veya açılmaması yolunda bir karar almayarak ilk soruşturmayı sonuçsuz bırakma yetkileri bulunmadığı gibi, yetkili kurulların lüzum-u muhakeme ve men-i muhakeme dışında bir karar vermelerinin mümkün olmadığı da açıktır.²⁹

İlk soruşturma aşaması soruşturmacının, şikâyetçinin ifadesine başvurması, şüphelilerin yazılı veya sözlü olarak savunmalarını alması, suç konusu eylemlerde tanıklığı bulunan kişilerin tanık olarak ifadelerine başvurması, soruşturma konusu ile ilgili belgelerin toplaması, gerektiğinde bilirkişiye başvurması veya keşif yapması

29 Danıştay 1. Dairesi'nin 04.02.2005 gün, 2004/663 esas ve 2005/119 karar sayılı kararı: "... Dosyanın incelenmesinden, ... Üniversitesi Rektörlüğüne oluşturulan Yetkili Kurul tarafından verilen 22.10.2004 günlü kararda, ... Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı hakkında yukarıda belirtilen eylem nedeniyle men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme yolunda bir karar alınmaksızın soruşturma dosyasının Danıştay'ca incelenmesine karar verildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, ... Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı olarak görev yapan sanık hakkında son soruşturmanın açılıp açılmayacağı yolunda bir hüküm içermeyen Yetkili Kurulun almış olduğu 22.10.2004 günlü kararın kaldırılarak yukarıda belirtilen Kanun hükümleri uyarınca Rektörün başkanlığında Rektör yardımcılardan oluşturulacak üç kişilik yetkili kurul tarafından sanığın men-i muhakemesine veya lüzum-u muhakemesine ilişkin bir karar verilmesi, verilecek kararın türüne göre gerekli yazılı bildirimlerin yapılarak günlü ve imzalı bildirim alındıkları ile Yasa gereği kendiliğinden veya itiraz edilmesi halinde itiraz dilekçeleri de eklenerek incelenmek üzere gönderilmesi için dosyanın... Üniversitesi Rektörlüğüne gönderilmesine..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

ve elde edilen tüm bilgi ve belgelerin değerlendirilmesi sonrasında illiyet bağı tespit edilemeyen şüpheliler hakkında karar verilmesine yer olmadığına, suçlarla illiyet bağı olmakla birlikte sonradan illiyet bağı kesilen şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına, bunların dışında suç işledikleri şüphesi bulunanlar hakkında lüzum-u muhakemelerine, suç işledikleri şüphesi olmayanlar hakkında ise men-i muhakemelerine karar verilmesi gerektiği şeklinde bir öneri getiren fezleke düzenlenmesi ile son bulur. İlk soruşturma aşaması tamamlandığında, yetkili kurullar tarafından son soruşturmanın açılıp açılmamasına ilişkin men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme şeklinde bir karar alınmak üzere doğrudan son soruşturma aşamasına geçilir.

VI. SON SORUŞTURMA AŞAMASI

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53'üncü maddesinin ceza soruşturması usulü başlıklı (c) fıkrasının 2'nci bendinde, Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay'ın İkinci Dairesi'nin³⁰, Devlet ve vakıf yükseköğretim kurumu rektörleri, rektör yardımcıları ile üst kuruluş genel sekreterleri hakkında, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek üç kişilik kurulun, üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul yönetim kurulu üyeleri, fakülte dekanları ve dekan yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ve yardımcılığı ile üniversite genel sekreterleri hakkında, rektörün başkanlığında rektörce görevlendirilen rektör yardımcılarında oluşacak üç kişilik kurulun, öğretim elemanları, fakülte, enstitü ve yüksekokul sekreterleri hakkında üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurulun, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlar hakkında, mahal itibarıyla yetkili il idare kurulunun son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar vereceği hükme bağlanmıştır.

Yükseköğretim Kurulu ile üniversite yönetim kurullarınca oluşturulacak kurullarda görevlendirilecek asıl ve yedek üyeler bir

30 9 Haziran 2004 gün ve 25487 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olan 5183 sayılı Kanun'un 12. maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun Birinci dairesinin görevleri başlıklı 42 nci maddesinin (k) bendi "Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmalarına ilişkin mevzuat uyarınca görülecek işleri," şeklinde değiştirilmiş ve aynı Kanun'un 13. maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun İkinci dairesinin görevleri başlıklı "İkinci Daire, Memurun Muhakematı Hakkındaki Kanunu Muvakkati hükümlerine göre Danıştay'ca görülecek işleri karara bağlar." şeklindeki 42 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca bu Kanunla yapılan değişiklikler nedeniyle Danıştay İkinci Dairesinde bulunan dosyalar Birinci Daireye devredilmiştir. Bu nedenle 5183 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 9 Haziran 2004 tarihinden itibaren Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay'ın Birinci Dairesi'nce son soruşturmanın açılıp açılmamasına karar verilecektir.

yıl için seçilirler. Süresi sona erenlerin tekrar seçilmeleri mümkündür. Yükseköğretim Kurulu ile üniversite yönetim kurullarınca oluşturulacak son soruşturma kurulu, ilk soruşturma aşaması sonrası fezleke ile gönderilen, tüm bilgi ve belgelerin bulunduğu soruşturma dosyasını inceler. Soruşturma emrinin usule uygun alınmaması, soruşturmanın başka sanıklara da teşmil edilmesi, şüpheli, müşteki veya tanık ifadelerinin alınmaması veya usulüne uygun alınmaması ve soruşturmanın eksik yapılması durumlarında son soruşturma kurulu, dosyayı ilk soruşturmayı yapan soruşturmacıya iade eder ve eksik hususların giderilmesini ister.

Son soruşturma kurulu, dosyada bir eksiklik olmadığını ve usulüne uygun soruşturma yapıldığı kanaatine varırsa, iddia konusu görevi kötüye kullanma suçunun şüphelilerle illiyet bağıını irdelemek suretiyle, illiyet bağı tespit edilemeyen şüpheliler hakkında karar verilmesine yer olmadığına, illiyet bağı olmakla birlikte sonradan illiyet bağı kesilen şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına, bunların dışında görevi kötüye kullanma suçu işledikleri şüphesi bulunanlar hakkında lüzum-u muhakemelerine ve suç işledikleri şüphesi olmayanlar hakkında ise men-i muhakemelerine karar verir.

Son soruşturma kurulu üye tamsayısı ile toplanır ve fezlekedeki getirilen öneriye bağlı olmaksızın karar verir. Kurullara ilk soruşturmayı yapmış olan üyeler ile haklarında karar verilecek üyeler katılamazlar.³¹ Noksanlar yedek üyelerle tamamlanır. Kurullarda, her üye oyunu kabul veya ret yoluyla vermekle görevlidir. Çekimser oy kullanılamaz. Kararlarda oy çokluğu esası uygulanır. 2547 sayılı Kanun'un 53 üncü maddesinde ceza soruşturmalarında hazırlanan fezlekeler üzerine yetkili kurullar tarafından men-i muhakeme veya lüzum-u muhakeme kararları verileceği, men-i muhakeme kararlarının yasa gereği

31 Danıştay 1. Dairesi'nin 17.1.2006 gün, 2006/2 esas ve 2006/57 karar tarihli kararı: "... Dosyanın incelenmesinden şüpheli hakkındaki 22.11.2005 günlü 2005/15 sayılı men-i muhakeme kararını veren son soruşturma kuruluna başkanlık eden Rektör ...'nın aynı zamanda soruşturmayı da yürüttüğü anlaşılmıştır.

Bu durumda yukarıda belirtilen yasa hükümleri göz önünde bulundurularak, fakülte dekanı hakkında rektör başkanlığında rektörce görevlendirilen rektör yardımcısından oluşacak kurulca karar verileceği de dikkate alınarak belirlenecek soruşturmacı tarafından yapılacak soruşturma üzerine yeniden karar verilmesi gerektiğinden, Yasaya aykırı olarak soruşturmacının katılımıyla oluşturulan Kurulun, şüphelinin men-i muhakemesine ilişkin 22.11.2005 günlü 2005/15 sayılı kararının kaldırılmasına, yukarıda belirtilen hususlar gözetilerek yeniden karar verilmesi, verilecek kararın türüne göre gerekli yazılı bildirimlerin yapılarak günlü ve imzalı bildirim alındıkları ile yasa gereği kendiliğinden veya itiraz edilmesi halinde itiraz dilekçelerinin de eklenerek incelenmek üzere Dairemize gönderilmesi için dosyanın ... Üniversitesi Rektörlüğüne iadesine..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

kendiliğinden ve itiraz üzerine, lüzum-u muhakeme kararlarının da şüphelilerin itirazı üzerine Danıştay Birinci Dairesi'nce incelenerek karara bağlanacağı öngörülmüştür.

A. Men-i Muhakeme Kararı

Son soruşturma kurulu, şüpheliler hakkında görevi kötüye kullanma suçunu işlediklerine dair yeterli şüphe oluşturacak nitelikte yeterli delil elde edemezse ve suçun yasal unsurları oluşmamışsa, iddia konusu görevi kötüye kullanma suçunu işledikleri şüphesi olmayanlar hakkında men-i muhakeme kararı verir. Bu karar son soruşturmanın açılmaması niteliğinde bir karar olduğundan taraflara tebliğ edilir. Men-i muhakeme kararı kesin nitelikte olmayıp, kendiliğinden Danıştay'ın incelemesine tabidir. Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay 1. Dairesince verilen men-i muhakeme kararlarının kendiliğinden incelenmesi Danıştay'ın İdari İşler Kuruluna aittir. Diğer kurullarca verilen men-i muhakeme kararlarının kendiliğinden Danıştay 1. Dairesi'nce incelenerek karara bağlanır. Danıştay soruşturma dosyasını inceleyerek, soruşturma onayının usule uygun alınmaması, müşteki, şüpheli ve tanık beyanlarının alınmaması, eksik soruşturma yapılması, soruşturmanın başka sanıklara da teşmil edilmesi, kişiler yönünden genel hükümlere göre soruşturma yapılması, karar kurullarının usule uygun olarak oluşmaması, toplanmaması veya usulsüz karar vermesi ve yasal bildirimlerin yapılmaması durumlarında, bozma kararı vererek soruşturma dosyasını iade eder.³² Danıştay İdari İşler Kurulu veya Danıştay 1. Dairesi eksik olmayan soruşturma dosyalarında, men-i muhakeme kararlarını onayabileceği gibi, bozup karar verilmesine yer olmadığı, kovuşturmayaya yer olmadığı veya lüzum-u muhakeme kararı da verebilir.³³

32 Danıştay 1. Dairesi'nin 25.02.2010 gün, 2010/268 esas ve 2010/328 karar tarihli kararı: "... şüpheliler hakkında tek bir fezleke düzenlenmesine rağmen fezlekenin şüphelilerin unvanlarına göre haklarında son soruşturma açılmasına karar verilmek üzere farklı kurullara gönderildiği, isnat edilen eylemi, katkıları farklı şekillerde de olsa şüphelilerin birlikte yaptıkları bu nedenle üst dereceli dekan için oluşturulan rektör başkanlığında rektör yardımcılardan oluşturulan yetkili kurulun bütün şüpheliler yönünden karar alması gerektiği anlaşılmıştır.

Bu nedenleÜniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Kurulun 28.10.2009 tarihli men-i muhakeme kararının bozulmasına, isnat edilen eylemle illiyet bağı bulunan bütün şüpheliler için yeniden bir karar verilmesi, şikayetçi ve şüphelilere gerekli bildirimler yapıldıktan sonra kararın türüne göre Yasa gereği veya itiraz edilmesi halinde itiraz dilekçeleri ve tebligat alındıları da dosyaya eklenerek incelenmek üzere Dairemize gönderilmesi için dosyanınÜniversitesi Rektörlüğüne iadesine..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

33 Danıştay 1. Dairesi'nin 19.02.2014 gün, 2014/232 esas ve 2014/25 karar tarihli kararı: "...

Meni muhakeme kararları kesin hüküm niteliğinde değildir. İleride görevi kötüye kullanma suçunun işlendiğine dair yeni deliller elde edildiği takdirde, yeniden soruşturma yapıp farklı bir karar alınabilir.

B. Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı

Son soruşturma kurulu, iddia konusu görevi kötüye kullanma suçunun şüphelilerle illiyet bağıını irdelemek suretiyle, illiyet bağı tespit edilemeyen şüpheliler hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verir.³⁴ Bu karar, 2547 sayılı Kanununun 53. maddesi kapsamına daha önce aynı konuda kesinleşmiş bir karar verilmiş olması gibi durumlarda da verilmektedir.³⁵ Bu karar aynı men-i muhakeme kararı gibi son soruşturmanın açılmaması niteliğinde bir karar olduğundan taraflara tebliğ edilir. Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay 1. Dairesince verilen karar verilmesine yer olmadığına dair kararlarının kendiliğinden incelenmesi Danıştay'ın İdari İşler Kuruluna aittir. Diğer kurullarca verilen karar verilmesine yer olmadığına dair kararlarının kendiliğinden Danıştay 1. Dairesi'nce incelenerek karara bağlanır.³⁶

C. Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararı

Son soruşturma kurulu, iddia konusu görevi kötüye kullanma suçunun şüphelilerle illiyet bağıını irdelemek suretiyle, suçlarla illiyet

şikayetçinin kişisel odası niteliğinde sayılması gereken çalışma odasına gizlice kamera yerleştirmek ve şikayetçiyle ilgili hususları kayda almak suretiyle özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun işlendiği, bu nedenlerle mevcut delillerin atılı suçtan dolayı şüpheliler hakkında kamu davası açılmasını gerektirecek nitelikte olduğu anlaşıldığından, ... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun 17.12.2013 tarih ve 14 sayılı men-i muhakeme kararının bozulmasına, atılı suç nedeniyle şüphelilerin lüzum-u muhakemelerine, eylemlerine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 134 üncü maddesi uyarınca yargılanmalarına, yargılamanın ... Asliye Ceza Mahkemesinde yapılmasına, dosyanın karar ekli olarak Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığına, kararın birer örneğinin Kocaeli Üniversitesi Rektörlüğüne ve itiraz edene gönderilmesine..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

34 Danıştay 1. Dairesi'nin 13.03.2012 gün, 2011/1827 esas ve 2012/390 karar sayılı kararı: "...'ün, hastalık izni nedeniyle ihale komisyonunda yer almadığı ve yerine ...'ın komisyonunda görevlendirildiği, bu kişinin ihale komisyonu kararında ve şikayet konusu tutanaklarda imzasının bulunmadığı, dolayısıyla adı geçenin şikayet konusu eylemle illiyet bağı bulunmadığı ve bu nedenle ... hakkında 2547 sayılı Yasanın 53 üncü maddesi uyarınca bir karar alınamayacağı anlaşıldığından, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca oluşturulan Kurulun 8.12.2009 tarih ve 2009/8 sayılı kararının adı geçenin men-i muhakemesine ilişkin kısmının bozulmasına, ... hakkında karar verilmesine yer olmadığına..." Danıştay 1. Dairesi'nin 04.02.2010 gün, 2010/101 esas ve 2010/207 karar sayılı kararı.

35 "...aynı eylemle ilgili olarak şüpheli hakkında mükerrer olarak verilen Yetkili Kurulun 16.9.2011 tarih ve 2011/13 sayılı lüzum-u muhakeme kararının bozulmasına, adı geçen hakkında ayrıca karar verilmesine yer olmadığına ..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

36 Danıştay 1. Dairesi'nin 28.03.2012 gün, 2011/2198 esas ve 2012/508 karar sayılı kararında, karar verilmesine yer olmadığına ilişkin kararı yasa gereği kendiliğinden temyiz incelemesine konu yapmıştır. <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

bağı olmakla birlikte sonradan illiyet bağı kesilen şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verir.³⁷ Son soruşturma kurulu, Türk Ceza Kanunu'nda öngörülen düşme sebeplerinin varlığı ya da soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması hallerinde³⁸, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verir. Bu karar aynı men-i muhakeme kararı gibi son soruşturmanın açılmaması niteliğinde bir karar olduğundan taraflara tebliğ edilir. Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay 1. Dairesince verilen karar verilmesine yer olmadığına dair kararlarının kendiliğinden incelenmesi Danıştay'ın İdari İşler Kuruluna aittir. Diğer kurullarca verilen karar verilmesine yer olmadığına dair kararlarının kendiliğinden Danıştay 1. Dairesi'nce incelenerek karara bağlanır.

D. Lüzum-u Muhakeme Kararı

Son soruşturma kurulu, iddia konusu görevi kötüye kullanma suçunu işledikleri şüphesi bulunanlar hakkında lüzum-u muhakeme kararı verir. Bu karar son soruşturmanın açılması niteliğinde bir karar olduğundan taraflara tebliğ edilir. Lüzum-u muhakeme kararı, ilgililerin itiraz üzerine Danıştay'ın incelemesine tabidir. Eğer yetkili makam lüzum-u muhakeme kararı vermişse, bu karara karşı ilgili yükseköğretim personeli, kararın kendilerine tebliğinden itibaren 10 gün içerisinde, itiraz edebilir. Yasadaki 10 günlük itiraz süresi kanuna uygun bir tebligatla işlemeye başlar.³⁹ Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay'ın 1. Dairesinde verilen lüzum-u muhakeme kararına itiraz mercii, Danıştay'ın İdari İşler Kurulu'dur. Diğer kurullarca

37 Danıştay 1. Dairesi'nin 15.05.2012 gün, 2012/617 esas ve 2012/814 karar sayılı kararı: "...Türk Ceza Kanununun 89/5 inci maddesi uyarınca başarısız tıbbi uygulama ve ameliyat nedeniyle şikayetçinin sağlığının bozulmasına neden olmak eylemine karşılık gelen taksirle yaralama suçunun soruşturulması ve kovuşturulmasının şikayete bağlı olduğu, Kanunun 73 üncü maddesinde, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suçlarda yetkili kimsenin altı ay içinde şikayette bulunmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma yapılamayacağı belirtiltiği, şikayetçinin 28.11.2005 tarihinde prostatektomi ameliyatını geçirdiği, şikayetin ise altı aylık hak düşürücü süre geçtikten çok sonra 22.8.2011 tarihinde yapıldığı anlaşıldığından, Ege Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun 27.2.2012 tarihli kararının; 2'nci maddede isnat edilen suçtan şüphelinin men-i muhakemesine ilişkin kısmının bozulmasına, bu suçla ilgili olarak zamanaşımı nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığına..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

38 Türk Ceza Kanunu'nda 'Dava ve Cezanın Düşürülmesi' 64 ila 75. maddeler arasında düzenlenmiştir. Bu haller; sanığın veya hükümlünün ölümü, af, zamanaşımı, şikâyetten vazgeçme ve ön ödemedir.

39 ÇETİN Erol, *Ceza Hukukunda ve Özel Yasalarda Memur, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanma Usulü ve Memur Suçları*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2003, s. 570.

verilen lüzum-u muhakeme kararına itiraz mercii ise, Danıştay 1. Dairesi'dir. Lüzum-u muhakeme kararı, itiraz edilmediği veya itiraz üzerine Danıştay'ca yapılan inceleme sonucunda onandığı takdirde kesinleşir.⁴⁰ Lüzum-u muhakemesi kesinleşen Yükseköğretim Kurulu ve Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyelerinin yargılanması Yargıtay ilgili ceza dairesine, temyiz incelemesi Ceza Genel Kuruluna, diğer görevlilerin yargılanmaları suçun işlendiği yer adliye mahkemelerine aittir.

2547 sayılı Kanun çerçevesinde görevlendirilen soruşturmacının yaptığı soruşturma sonucunda, şüpheli yükseköğretim personelinin görevi kötüye kullanma suçu işlediğine ilişkin inandırıcı ve yeterli delil bulunursa, son soruşturma kurulunca lüzum-u muhakeme kararı verilir. Yükseköğretim personeli, görevleri dolayısıyla işledikleri ileri sürülen suçları nedeniyle lüzum-u muhakeme kararı olmadan yargılanamaz. Lüzum-u muhakeme kararı verilmesi, kovuşturma şartıdır.⁴¹

Lüzum-u muhakeme kararı, kamu davasının açılmasını sağlayan iddianame niteliğinde bir karardır.⁴² Lüzum-u muhakeme kararı

40 Danıştay 1. Dairesi'nin 06.02.2014 gün, 2014/138 esas ve 2014/173 karar sayılı kararı: "... Dosyadaki bilgi ve belgelere göre mevcut delillerin, 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddelerde atılı suçlardan dolayı şüpheli hakkında kamu davası açılması gerektiği hususunda yeterli şüphe oluşturduğu anlaşıldığından, itirazın reddiyle... Üniversitesi Rektörlüğünce oluşturulan Yetkili Kurulun 18.12.2013 tarih ve 2013/3 sayılı lüzum-u muhakeme kararının onanmasına, şüphelinin eylemlerine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 257'nci maddesi gereğince yargılanmasına, yargılamanın... Sulh Ceza Mahkemesinde yapılmasına..." <http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

41 Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 12.06.2015 gün, 2013/9312 esas ve 2015/12412 karar sayılı kararı: "...Üniversitesi Rektörlüğünde Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü olarak görev yapan sanıkların, T.C. Başbakanlık Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunca katılanın başvurusu üzerine gönderilen 13/07/2007 tarih ve 407 sayılı yazı ile 14/02/2008 tarih ve aynı sayılı tekit yazısına yanıt vermemeleri suretiyle görevi kötüye kullanma suçunu işledikleri iddia edilmiş ise de; belirtilen Yükseköğretim Kurumunda 657 sayılı Kanuna tabi olarak görev yaptığı anlaşılan sanıkların 2547 sayılı Kanunun 53/c maddesi uyarınca, görevleri dolayısıyla işledikleri ileri sürülen suçları nedeniyle yargılanabilmeleri için haklarında yükseköğretim kurulu başkanınca veya disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri soruşturmacı tarafından yapılacak ilk soruşturma üzerine, yetkili il idare kurulunca son soruşturmanın açılmasına dair lüzum-u muhakeme kararı verilmesi durumunda kovuşturma şartının oluşacağı gözetilmeden yargılamaya devamla yazılı şekilde hükümler kurulması..." <https://emsal.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

42 Yargıtay 5. Ceza Dairesi'nin 23.03.2017 gün, 2016/2468 esas ve 2017/1141 karar sayılı kararı: "...2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinin (c) fıkrası 1. bendi uyarınca yapılan ilk soruşturmayı müteakip, aynı maddenin (c) fıkrası 2. bendinin (c) alt bendi gereğince oluşturulan 3 kişilik Üniversite Cezai Soruşturma Kurulu'nca verilecek "lüzum-u muhakeme" kararı ile "men-i muhakeme" kararına yönelik denetim üzerine, "lüzum-u muhakemeye" dair Danıştay 1. Dairesinin kararının, 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesi (c) fıkrası 2. bendi gereğince son soruşturmanın açılması kararı olmaları bakımından, iddianame yerine geçeceği, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 11. maddesinin uygulama alanı bulunmadığı, Cumhuriyet savcısının ayrıca

kesinleştiği takdirde, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığınca ayrıca iddianame düzenlenmez. Bu nedenle lüzum-u muhakeme kararında, CMK'nın 170. maddesinde belirtildiği üzere, şüphelinin kimliği, müdafii, maktul, mağdur veya suçtan zarar görenin kimliği, mağdurun veya suçtan zarar görenin vekili veya kanunî temsilcisi, açıklanmasında sakınca bulunmaması halinde ihbarda bulunan kişinin kimliği, şikâyetle bulunan kişinin kimliği, şikâyetin yapıldığı tarih, yüklenen suç ve uygulanması gereken kanun maddeleri, yüklenen suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi, suçun delilleri, şüphelinin tutuklu olup olmadığı; tutuklanmış ise, gözaltına alma ve tutuklama tarihleri ile bunların süreleri gösterilir. Kararda, yüklenen suç oluşturulan olaylar, mevcut delillerle ilişkilendirilerek açıklanır ve kararın sonuç kısmında, şüphelinin sadece aleyhine olan hususlar değil, lehine olan hususlar da ileri sürülür.

SONUÇ

Türk hukukunda, memurların yargılanmaları konusunda getirilen düzenlemeler tarihsel süreç içerisinde değişik içeriklere sahip olmuştur. Salt idari etkinliğin söz konusu olduğu düzenlemelerden, bu etkinliğin giderek azaldığı düzenlemelere doğru bir yönelim olmuştur. 1872 tarihli Memurun Muhakematı Nizamnamesinin içerdiği yapıda tamamen idari etkinlik söz konusu olmuştur. 1913 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanun-u Muvakkat ise idarenin etkinliğini azaltmış, bu etkinlik sadece hazırlık soruşturması aşamasında söz konusu olmuştur. 1999 tarihli Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'da, memurların yargılanmasına ilişkin özel usulü devam ettirmiştir. Ancak 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun, kişi ve suç yönünden kapsamı ile getirdiği izin sistemi bakımından yenilikler getirmiştir. 4483 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesine göre "Bu Kanun, Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanır. Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler saklıdır".

iddianame düzenleyerek kamu davası açmasına gerek olmadığı..." <https://emsal.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

Bilimsel özerkliği sağlanması, öğretim üyelerinin gereksiz ve haksız yere suç isnadı ile doğrudan yargı mercileriyle karşı karşıya gelmelerinin önlenmesi amacıyla 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde yükseköğretim kurumlarına özgü bir ceza soruşturması usulü benimsemiştir. Bu yönüyle görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olan yükseköğretim personeli 4483 sayılı Kanun'un kapsamı dışında kalır.

Yükseköğretim personeli hakkında görevi kötüye kullanma suçunu nedeniyle yapılacak soruşturma, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesi gereğince yapılacaktır. Yükseköğretim üst kuruluşları başkan ve üyeleri ile yükseköğretim kurumları yöneticilerinin, kadrolu ve sözleşmeli öğretim elemanlarının ve bu kuruluş ve kurumların 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlarının görevleri dolayısıyla ya da görevlerini yaptıkları sırada işledikleri ileri sürülen görevi kötüye kullanma suçları hakkında, tayin edilen soruşturmacı ve yetkili kurul tarafından inceleme, ilk soruşturma ve son soruşturma yapılacaktır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesi hükmü gereğince görevi kötüye kullanma suçunu soruşturması yapmakla görevlendirilen soruşturmacı ve yetkili kurul; öncelikle 2547 sayılı Kanunu, 2547 sayılı Kanunda hüküm bulunmadığı durumlarda 4483 sayılı Kanunu, 4483 sayılı Kanunda da hüküm bulunmadığı durumlarda ise 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nu uygulayacaktır.

KAYNAKLAR

ARTUK, Mehmet Emin/ GÖKÇEN Ahmet/ YENİDÜNYA, A. Caner, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, B. 10, Turhan Kitabevi, Ankara 2010.

ÇETİN Erol, **Ceza Hukukunda ve Özel Yasalarda Memur, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanma Usulü ve Memur Suçları**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2003

GÖZLER Kemal, **Anayasa Hukukunun Genel Teorisi**, C. 1, B. 1, Ekin Yayınevi, Bursa 2011.

GİRİTLİ İsmet/ BİLGİN Pertev/ AKGÜNER Tayfun, **İdare Hukuku**, Der Yayınevi, İstanbul 2001.

KARAKAŞ Fatma, **Memur Yargılama Hukuku ve Uygulaması**, Legal Yayınları, İstanbul 2000.

KARAVAZOĞLU Türker, **4483 Sayılı Kanun'un Öngördüğü Soruşturma Usulleri**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010, <http://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

KIRMIZIGÜL Hüsamettin, "Memurların Yargılanması Sistemine İlişkin Görüşler ve Öneriler", **Türk İdare Dergisi**, S: 417, Y. 1997.

ÖZGENÇ İzzet, **Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar**, B. 1, Seçkin Yayınları, Ankara 2002.

TUTUM Cahit, **Türkiye'de Memur Güvenliği**, TODAİ Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara 1972.

ÜZÜLMEZ İlhan, "Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK M. 257)", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi** C. 16, S. 1, Y. 2012.

YILMAZ Dilşat, "Yükseköğretim Personeli Ceza Soruşturması, Yasal Eksiklikler ve Çözüm Önerileri", **EÜHFD**, C. 17, S. 1-2, Y. 2013.

<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr> (Erişim Tarihi:30.01.2018).

<http://emsal.yargitay.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).

<http://emsal.danistay.uyap.gov.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2018).